

و نگهداری، از جمله تبعات منفی قطعی برق در واحدهای صنعتی هستند. این بحران، علاوه بر آسیب به بخش تولید، می‌تواند زنجیره تأمین و عرضه محصولات را نیز با اختلال مواجه کند.

▼سایه سنگین خاموشی‌ها بر صنایع

قطعی برق در کشور را می‌توان یکی از بزرگترین چالش‌های صنایع دانست. این چالش باعث کاهش تولید، افزایش هزینه‌ها و در نهایت فرسودگی تجهیزات و ماشین‌آلات صنایع شده است. این موضوع باعث شده که اقتصاد کلان کشور با آسیب‌های بسیار جدی همراه شود. صنایع انرژی بر همانند فولاد، پتروشیمی، سیمان و آلومینیوم برای ادامه حیات خود به برق پایدار نیاز دارند و قطع مکرر و ادامه‌دار برق در فصول گرم باعث توقف تولید، هدررفت مواد اولیه و در نهایت افزایش ضایعات تولیدی می‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که قطعی چندساعت برق در صنایعی همانند فولاد و پتروشیمی می‌تواند خسارت‌های سنگینی به تجهیزات و ماشین‌آلات وارد کند و در نهایت هزینه تعمیر و نگهداری را نیز افزایش دهد. برای نمونه در واحدهای فولادی توقف در فرآیند ذوب و ریخته‌گری می‌تواند باعث سوختگی مخزن‌ها شود. نکته قابل توجه اینجاست که لازم است بخشی از تجهیزات و ماشین‌آلات وارد شود و در شرایط تحریمی و گرانی دلار، واردات تجهیزات مورد نیاز می‌تواند هزینه بسیار بالایی به صنایع تحمیل کند. یکی از عواملی که باعث قطعی مکرر برق می‌شود فرسودگی و ناکارآمدی زیرساخت‌های تولید و توزیع برق در کشور است. برای نمونه سال گذشته برق بسیاری از خیابان‌ها به علت سوختن کابل‌ها بر اثر گرما یا فشار مصرف قطع می‌شد و پس از آن نیز ترمیم این کابل‌ها ساعت‌ها زمان نیاز دارد. طی دهه‌های اخیر توجهی نسبت به صنایع برق و بازسازی زیرساخت‌ها وجود نداشته، همین موضوع باعث شده که مصرف بی‌رویه برق وجود داشته باشد. همانطور که گفته شد توجهی به زیرساخت‌ها وجود ندارد و سرمایه‌گذاری نیز در بخش نیروگاهی برق در کمترین حالت خود قرار دارد و همین شرایط عاملی شده تا میزان تولید برق در کشور کاهش یابد و صنایع بسیاری در تابستان با نبود برق دست و پنجه نرم کنند. یکی از عواملی که به معضل قطعی برق دامن زده است استفاده از ماینرها برای استخراج ارزهای دیجیتال است. عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو نیز این موضوع را تایید کرد و گفت: ماینرهای غیرمجاز به‌صورت مخفیانه افزایش پیدا کرده‌اند. البته ما مصرف برق غیرعادی را از طریق فیدرها و دیسپاچینگ شناسایی می‌کنیم. پدیده ماینینگ غیرمجاز یک دزدی است. این کار زشت و ناپسند است و باید با آن مقابله‌شود. روزانه تعداد قابل توجهی ماینر غیرمجاز کشف می‌شود. علی‌آبادی اظهار کرد: در سال گذشته بیش از ۲۲۰ هزار دستگاه ماینر کشف کرده‌ایم. هر ماینر، مصرف برقی در حد یک کولر گازی دارد که به‌طور ۲۴ ساعته کار می‌کند؛ یعنی حدود ۲ کیلووات. ما فقط در این بخش حدود ۱۰۰۰ مگاوات برق کشف کرده‌ایم. زمانی که قیمت بیت کوین افزایش می‌یابد، تعداد استخراج‌کنندگان نیز به مرور صعودی می‌شود، همین موضوع فشار مضاعفی به شبکه برق وارد می‌کند، برای نمونه سال گذشته زمانی که قیمت بیت کوین افزایش یافت، شاهد مصرف چندبرابری برق در کشور بودیم. البته عکس این موضوع نیز وجود دارد و زمانی که قیمت این ارز دیجیتال کاهش یافت، بسیاری از ماینرها فعالیت خود را متوقف کردند و به طور موقت فشار روی شبکه برق کاهش یافت.

▼قطعی برق چقدر به صنایع ضرر می‌زند؟

کمبود برق و گاز در کشور هزینه سنگینی بر دوش صنایع و شرکت‌ها گذاشته است. برآوردها نشان می‌دهد شرکت‌ها روزانه حدود ۱۱۰ میلیون دلار از سود بالقوه خود را به دلیل این کمبودها از دست می‌دهند. بررسی آخرین گزارش کمیسیون صنعت اتاق ایران نشان می‌دهد که ۲۷ درصد از برق تولیدی کشور توسط صنایع مصرف می‌شود، در حالی که بخش خانگی با سهم ۳۱ درصد، کشاورزی با ۱۳ درصد و خدمات عمومی نیز با ۹ درصد در جایگاه‌های بعدی مصرف برق قرار دارند؛ بر همین اساس قطعی برق به طور مستقیم بیشترین خسارت را به بخش صنعت وارد می‌کند. بررسی تأثیر قطعی برق در رشته‌های اصلی صنعتی نیز نشان می‌دهد، صنایعی که سهم قابل توجهی در تولید ناخالص کشور دارند، بیشترین آسیب را از این قطعی‌ها می‌بینند. طبق آخرین آمارها تولید فلزات با شدت خسارتی ۱۰۵۹ برابر، تولید مواد شیمیایی با ۷۹۱ برابر و تولید مواد غذایی با ۳۳۲ برابر، بیشترین تأثیر را از این قطع برق تجربه کرده‌اند. بر اساس گزارش کمیسیون صنعت اتاق ایران در زمستان سال اخیر، قطع برق روزانه ۱۷ هزار و ۹۷۳ میلیارد تومان به اقتصاد کشور خسارت وارد می‌کند، سهم بخش صنعت از این رقم، حدود ۹۲۱۸ میلیارد تومان است. این خسارت‌ها بر اساس اطلاعات حساب ملی ایران سال ۱۴۰۲ و با لحاظ تورم ۳۵ درصد نقطه‌به‌نقطه در شهریور سال ۱۴۰۳ برآورد شده است. قطعی مکرر برق علاوه بر خسارت‌های مالی، باعث کاهش بهره‌وری در واحدهای صنعتی، افت تولید و ایجاد اختلال در زنجیره تأمین شده است و به نوعی توانسته اقتصاد کشور را دچار عقب‌ماندگی کند. علیرضا کلاهی‌صمدی، رئیس کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی نیز پیش‌تر در خصوص خسارت‌های قطعی برق گفته بود: ضرر و زیان مستقیم قطعی برق به بخشی از آن عدم‌النتفع است؛ بخشی از آن به‌دلیل خسارت‌های مستقیم است و بخشی از آن تبعات بعد از آن است. اما مثلاً در حوزه صادرات برآوردها این است که در حوزه صنایع فلزی حدود ۸ میلیارد دلار کاهش صادرات در یک سال را داشتیم. همچنین در خسارت‌های هر روز عدم فعالیت معدن حدود ۴۱ همت زیان دارد، زیان عدم تولید آشامیدنی‌ها ۲۸۸ میلیارد تومان و عدم تولید چرم حدود ۶۱۵ میلیارد تومان است. به طور کلی در کل صنعت، بالغ بر ۲۵۰ هزار میلیارد تومان ناشی از زیان قطعی برق است.

پنجشنبه ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۴
سال چهارم - شماره ۷۸۶
www.hammihanonline.ir

نگاه کارشناس/۲/

مهدی دولت کارشناس اقتصادی:

بخش خصوصی انگیزه سرمایه‌گذاری ندارد

به معنای فشار بیشتر بر شبکه برق کشور است. به‌طوری‌که می‌توان گفت گاهی مجبوریم برای تأمین برق صنایع، آرزوی کاهش قیمت بیت‌کوین را داشته باشیم!

«این قطعی‌ها چه تأثیری بر صنایع می‌گذارد؟

برای صنایع انرژی‌بر مثل فولاد و پتروشیمی، قطعی برق به معنای توقف کامل تولید است. این روند نه‌تنها باعث کاهش تولید می‌شود، بلکه خسارات سنگینی هم به تجهیزات وارد می‌کند. بسیاری از خطوط تولید باید به صورت ۲۴ ساعته کار کنند و هرگونه قطعی، هزینه‌های زیادی را به صنایع تحمیل می‌کند.

«راحل این معضل چیست؟

در کوتاه‌مدت، صنایع می‌توانند به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر یا استفاده از ژنراتورهای کمکی بروند. اما راه حل اساسی، ساخت نیروگاه‌های جدید است که متأسفانه حداقل ۵ تا ۱۰ سال زمان می‌برد.

«موانع سرمایه‌گذاری در این بخش چیست؟

دو مشکل اصلی وجود دارد: اول تحریم‌ها که مانع جذب سرمایه‌گذاری خارجی می‌شوند، و دوم قیمت‌گذاری دستوری برق که انگیزه بخش خصوصی را از بین برده است. اگر قیمت‌گذاری واقع‌بینانه‌تری داشتیم، شاید امروز با این مشکلات مواجه نبودیم.

«آینده این بحران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

متأسفانه در کوتاه‌مدت، روند بهبودی نمی‌بینم، مگر اینکه یا قیمت بیت‌کوین به شدت کاهش یابد، یا سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در بخش نیروگاهی انجام شود. این بحران نتیجه سال‌ها بی‌توجهی به صنعت برق به عنوان یک زیرساخت حیاتی است.

«مهمترین عامل قطعی برق چیست؟

عامل اول مربوط به ماینرهای ارز دیجیتال، به ویژه بیت‌کوین است. این دستگاه‌ها مصرف برق بسیار بالایی دارند و در واقع ظرفیت چند نیروگاه را به خود اختصاص داده‌اند. جالب اینجاست که وقتی قیمت بیت‌کوین در دوره‌ای به زیر ۲۰ هزار دلار رسید، بسیاری از ماینرها خاموش شدند و ما کاهش محسوسی در کسری برق مشاهده کردیم.

عامل دوم و اساسی‌تر، فرسودگی و عدم سرمایه‌گذاری و توسعه زیرساخت‌های تولید برق است. در حالی‌که در دهه‌های گذشته به توسعه صنایع توجه شد، اما زیرساخت‌های برق به‌طور متناسب تقویت نشد. امروز شاهد کسری ۳۰ تا ۴۰ درصدی برق هستیم که فشار زیادی به صنایع وارد می‌کند.

«نوسانات قیمت ارزهای دیجیتال مستقیماً بر مصرف برق تأثیر دارد؟

دقیقاً! متأسفانه هر چه قیمت بیت‌کوین افزایش می‌یابد، استقبال از استخراج آن بیشتر می‌شود و این

اطلاعات منتشر شده

نشان می‌دهد که

وزارت نیرو برنامه

دومی نیز برای

مدیریت مصرف

برق صنایع تدوین

کرده است. براساس

این طرح کارخانه‌ها

موظف هستند که

شفقت کاری خود

را از روز به شب

تغییر دهند. بر همین

اساس فعالیت

تولیدی از ساعت

۱۲ شب آغاز و تا ۶

صبح ادامه خواهد

یافت. اما بررسی‌ها

نشان می‌دهد این

تصمیم به راحتی

قابل اجرا نیست و

چالش‌های متعدد

مدیریتی و عملیاتی

برای صنایع به همراه

خواهد داشت

احمد اشتیاقی کارشناس اقتصادی:

سود شرکت‌های بورسی کاهش می‌یابد

برق اسمال در چه وضعیتی قرار دارد؟

گزارش‌ها و مشاهدات نشان می‌دهند که قطعی برق اسمال زودتر از سال‌های گذشته آغاز شده است. در حالی‌که در سال‌های قبل قطعی برق از تیرماه شروع می‌شد و تا شهریور ادامه داشت، اسمال این قطعی‌ها از اردیبهشت‌ماه آغاز شده است. این موضوع احتمالاً نشان‌دهنده افزایش ناترازی برق در مقایسه با سال گذشته است که می‌تواند فشار بیشتری به صنایع وارد کند.

«به‌طور مشخص، کدام صنایع بیشترین تأثیر را از

قطعی برق می‌پذیرند؟

اثر قطعی برق بر صنایع متفاوت است. به‌طور مثال، صنایعی مانند سیمان ممکن است کاهش تولید خود را از طریق افزایش قیمت محصول جبران کنند، زیرا در بورس کالا، بر سر این محصولات رقابت وجود دارد. اما صنایعی که قیمت محصولات آن‌ها مصوب است یا قابلیت افزایش قیمت ندارند، بیشتر متضرر می‌شوند. صنایع فولادی نمونه‌ای از صنایعی هستند که اثرات قطعی برق بر آن‌ها محسوس‌تر است. به دلیل مازاد تولید و موجودی انبارها، رقابت چندانی بر سر قیمت محصولات فولادی وجود ندارد و کاهش تولید، مستقیم بر سودآوری این شرکت‌ها تأثیر منفی می‌گذارد.

«جمع‌بندی نهایی شما در خصوص این موضوع چیست؟

قطعی برق تأثیر مستقیمی بر تولید و در نهایت سودآوری صنایع دارد. این موضوع باید صنعت به صنعت و با توجه به میزان مصرف برق هر کدام بررسی شود. صنایعی که انرژی‌محور هستند (مانند فولاد و سیمان) آسیب‌پذیرترند و باید برای مدیریت این شرایط تدابیری اجرایی شود. کاهش چنین مشکلاتی می‌تواند تأثیر مثبتی در رشد صنایع و بازار سرمایه داشته باشد.

«به نظر شما، قطعی

گزارش روز

موافقت مشروط با پالرمو

بالاخره لایحه پالرمو در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد و یکی از گرهِ‌های لویایح FATF باز شد و تنها لایحه CFT باقی مانده است که قرار است در جلسات آینده در دستور کار قرار گیرد. مجمع تشخیص مصلحت روز گذشته پس از برگزاری سه جلسه در صحن و ۵ جلسه در کمیسیون مشترک، با الحاق ایران به کنوانسیون پالرمو موافقت کرد که البته خبرگزاری فارس اعلام کرده که این موافقت به صورت مشروط است. پالرمو و CFT از لویایح باقی‌مانده در رابطه با FATF هستند که دولت چهاردهم برای دومین بار خواسته بود که در مجمع مورد بررسی قرار گیرد. هادی خانی، رئیس مرکز اطلاعات مالی و دبیر شورای عالی پیشگیری و مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم اعلام کرد: بعد از ماه‌ها بحث‌های کارشناسی در مجمع تشخیص مصلحت نظام، کنوانسیون پالرمو عصر امروز در جلسه مجمع تشخیص مصلحت تصویب شد. ۱۱ دی ۱۴۰۳ موافقت رهبر معظم انقلاب اسلامی با بررسی مجدد الحاق ایران به «کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرایم سازمان‌یافته فراملی (پالرمو)» و «کنوانسیون مقابله با تأمین مالی تروریسم (CFT)» اعلام شد؛ پس از آن این دو لایحه در کمیسیون ویژه‌ای در مجمع مورد بررسی قرار گرفت که اواخر اسفندماه ارسال مجمع از تایید این دو لایحه خبر داد تا تصمیم‌گیری نهایی در صحن مجمع انجام شود. الحاق ایران به این دو کنوانسیون تنها مانع برای پیوستن کشورمان به گروه ویژه اقدام مالی (FATF) است و به این ترتیب بارِ حق این مشکل، ایران می‌تواند به زودی از «الیست سیاه» این گروه که توصیه‌های آن برای مقابله با جرایم مالی اعم از تأمین مالی تروریسم و پولشویی است، خارج شود. اسفند سال گذشته نیز آیت‌الله الی‌مللی لاریجانی از احتمال تصویب مشروط این لایحه خبر داده و در نشست با اصحاب رسانه گفته بود: CFT و پالرمو در مورد مسائل حقوقی و نظامی موضوعات مهمی دارد، که محل بحث است، آن چیزی که برخی از اعضای مجمع را قانع کرده، این است که مجلس با تحفظ به این دو لایحه رأی داده است و ما با این تحفظ و به صورت مشروط می‌توانیم این دو لایحه را قبول کنیم.» او همچنین درباره اینکه کنوانسیون‌های بین‌المللی را نمی‌توان با تحفظ پذیرفت، گفته بود: «۵۰ کشور با تحفظ این کنوانسیون‌ها را پذیرفته‌اند، ما هم به صورت مشروط می‌توانیم، بپذیریم.» گروه ویژه اقدام مالی FATF در مهرماه سال ۱۳۸۸ ایران را در لیست سیاه گروه ویژه اقدام مالی قرار داد و تأکید کرد برای بررسی وضعیت ایران، علاوه بر قانون مبارزه با پولشویی، باید قانونی مستقل برای جرم‌انگاری تأمین مالی تروریسم تصویب شود تا ایران را از لیست سیاه خارج کنند. قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم در سال ۱۳۹۰ تصویب شد و برای تایید به شورای نگهبان ارسال گردید اما این قانون تا سال ۱۳۹۳ بین مجلس و شورای نگهبان رفت و برگشت. در دولت حسن روحانی، لایحه الحاقی ایران به کنوانسیون پالرمو، دوباره در بهمن سال ۱۳۹۶ به مجلس رفت و کلیات و جزئیات آن به تصویب رسید اما شورای نگهبان دو بار مخالفت خود را با برخی از بندهای این لایحه اعلام کرد و پای مجمع تشخیص مصلحت نظام به ماجرا باز شد. گروه ویژه اقدام مالی (FATF) بر این نکته تأکید دارد که کشورها باید چهار کنوانسیون خاص را پذیرفته باشند تا در چار چوب همکاری‌های بین‌المللی مشارکت کنند. این کنوانسیون‌ها عبارت‌اند از: کنوانسیون مبارزه با مخدر و روانگردان‌ها (وین ۱۹۸۸)، کنوانسیون مبارزه با فساد (۲۰۰۴)، کنوانسیون پالرمو یا مبارزه با جرایم سازمان‌یافته و کنوانسیون مبارزه با تأمین مالی تروریسم معروف به CFT. ایران دو مورد اول را پذیرفت و بعد از مجادلات زیاد روز گذشته لایحه پالرمو را نیز پذیرفت. جالب آنکه لویایح پالرمو و CFT در مجلس دهم تصویب شده اما روز گذشته و پیش از اعلام خبر تصویب پالرمو در مجمع تشخیص مصلحت نظام، یکی از نمایندگان مجلس درخواست کرده بود که این دو لایحه برای بررسی مجدد دوباره به پارلمان برگردد. میثم ظهویان نماینده مشهد در تذکره عنوان کرده بود که بیش از ۱۵۰ نماینده در نامه‌ای با اعلام مخاطرات تصویب این لویایح مخالفت خود را با این لویایح بیان کردند و در جلسات مجمع نیز رئیس کمیسیون امنیت ملی به خوبی به این نامه ارجاع دادند و مخالف نمایندگان با تصویب این لویایح را مطرح کردند. او برای بازگشت این لایحه به مجلس استدلال کرده: «در جلسه‌ی اخیر مجمع ظاهراً به نظر نمایندگان دو دوره قبل مجلس که این لویایح در آن دوره به تصویب رسیده، ارجاع شده است: این در حالی است که آن دوره تمام شده است و نماینده‌های مجلس در این دوره نظرشان را در مورد این دو کنوانسیون اعلام کرده‌اند؛ به چه حقی در صحن مجمع نظر نمایندگان عوض و اعلام شده که مجلس به واسطه‌رای که در دو دوره قبل داده است، با تصویب این دو کنوانسیون موافق است؟ ما انتظار داریم که مجموعه هیئت رئیسه از حق نماینده‌های مجلس در مجمع تشخیص مصلحت دفاع کند.»